

Hvordan står det til med VA-beredskapen i Trøndelag?

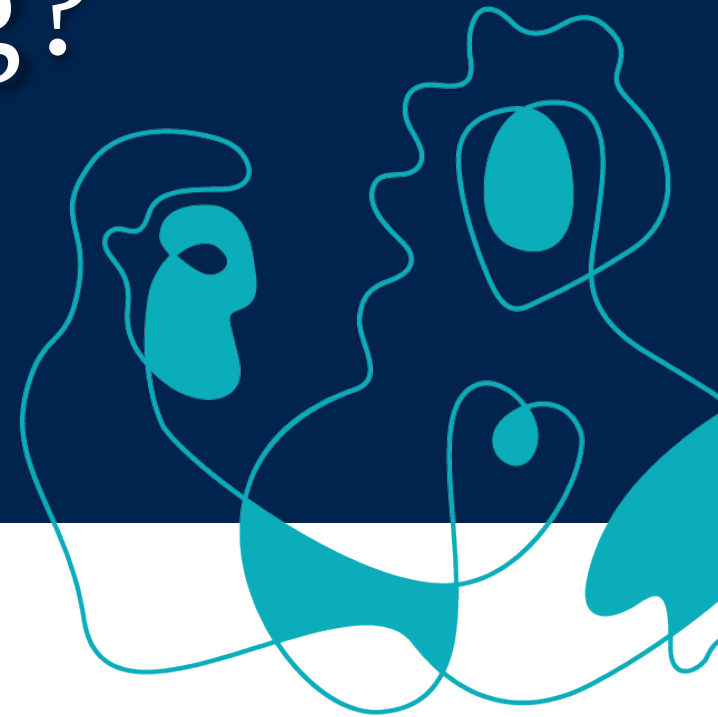
VA-DAGENE MIDT-NORGE 2. NOV 2022

Henning L. Irvung, seniorrådgiver

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

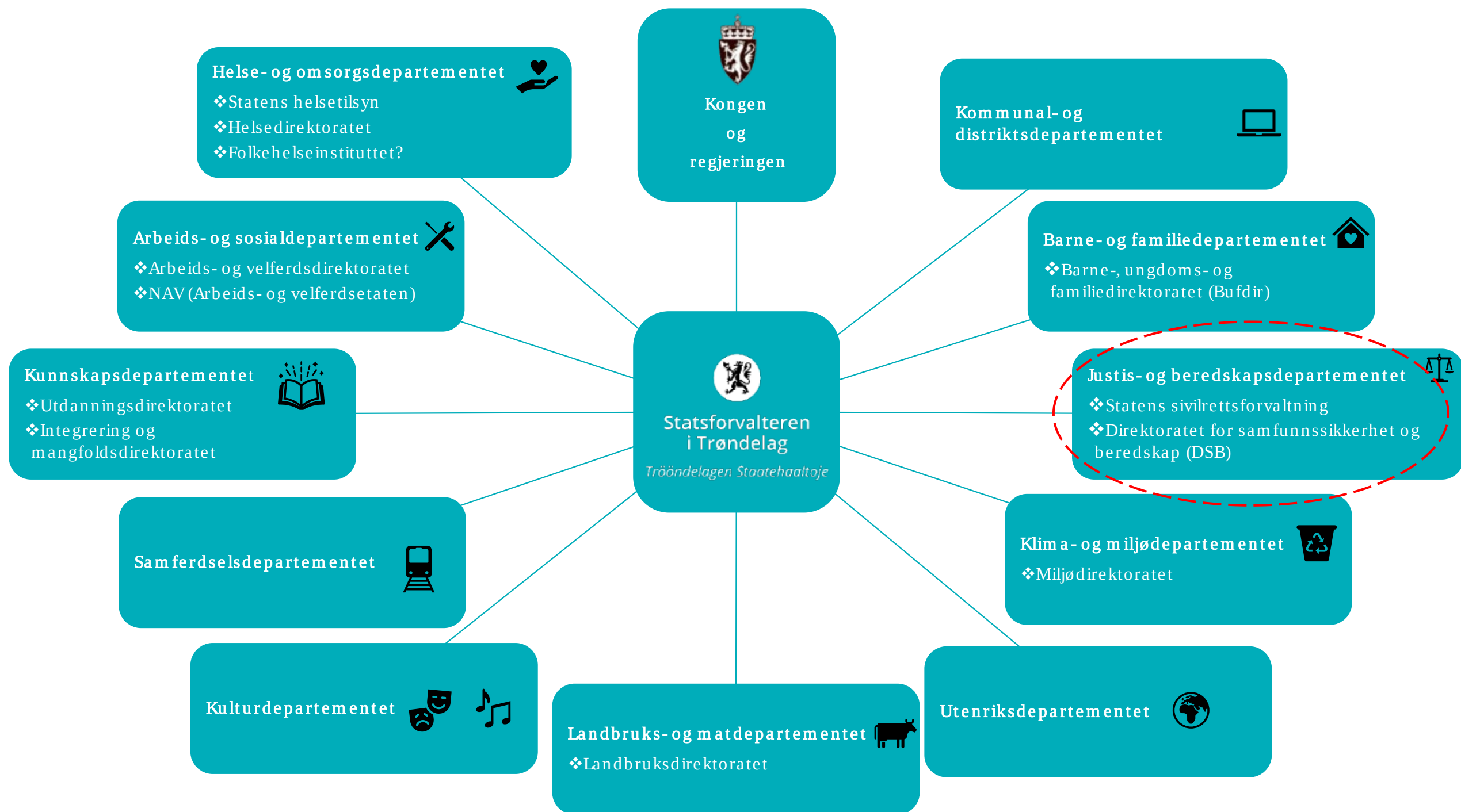

Beredskapsinstruksen

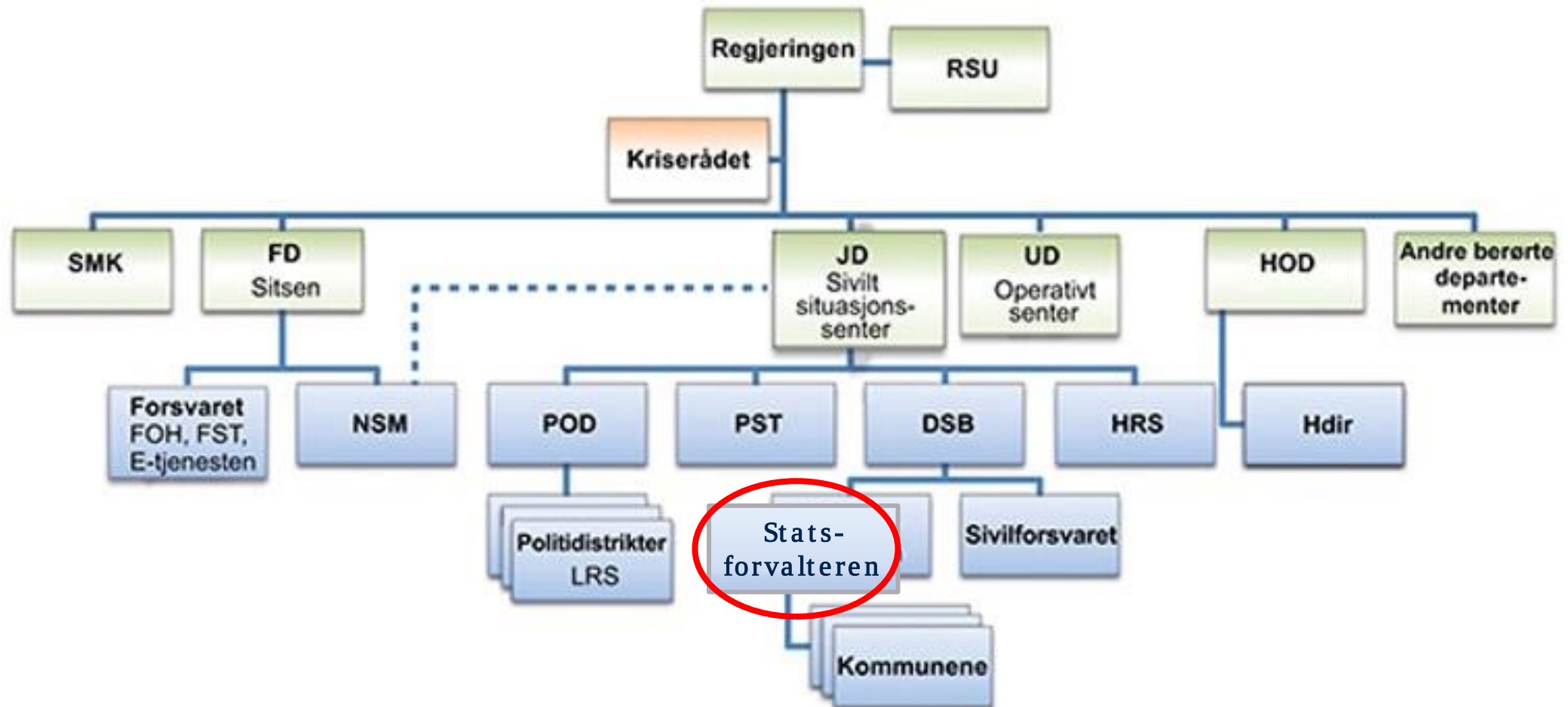
Statsforvalteren skal:

- gi råd, veilede, være pådriver
- føre tilsyn med kommunene
- utarbeide fylkesROS
- oppnevne og lede fylkesberedskapsråd
- ha en forberedt og øvet kriseorganisasjon
- samordne - for effektiv håndtering av uønskede hendelser

«Linja» i beredskaps-Norge

ROS-analyser og beredskapsplaner

Område	% - andel av vannverk med avvik
Ikke utført ROS-analyse	55,1
Ikke utarbeidet beredskapsplaner	46,6
Ikke gjennomført beredskapsøvelser	62,5
Mangler ved driftskontroll og IKT-systemer	19,6
Manglende kontroll av fysiske adgang	13,4
Manglende sikring av strøm forsyning	10,3
Manglende leveringssikkerhet	31,7
Manglende rutiner for varsling til abonnenter og tilsynsmyndigheter om hendelser	14 %

Kilde: Mattilsynet

Noen historiske hendelser

Vannbårne sykdomsutbrudd:

- Klæbu 1994, Norovirus 2000 syke
- Bergen 2004, Giardia, 6000 syke
- Røros 2007, Campylobacter, 1700 syke
- Askøy 2019, Campylobacter, 2000 syke

Svikt i vannbehandling:

- Steigen 2006, bortfall av el-strømforsyning 6 dager – udesinfisert vann til hele kommunen

Forurenset vann til mottaker:

- Trondheim 2016: tilbakeslag av forurenset vann til drikkevannsledninger i Ranheim bydel, berørte 6000 pers. og mange næringsmiddelvirksomheter. Hendelsen brukes som grunnlag for undervisning (beredskapsspill) for mastergradsstudenter, matteknologi NTNU

Svikt i levering av drikkevann:

- Vega februar 2020: bortfall av drikkevann til hele kommunen i ca. 1 døgn, årsak: teknisk svikt. Etablerte raskt system med nødvannforsyning, prioriterte sårbare abonnenter. Etablert beredskapsarbeid med nabokommune, bl.a. Brønnøysund. Godt samarbeid med Mattilsynet

Fare for svikt i levering av vann:

- Agdenes 2002; frossen vannledning
- Meldal 2013, svikt i strømforsyning pga. storm (Ivar), bortfall av strøm til vannverk

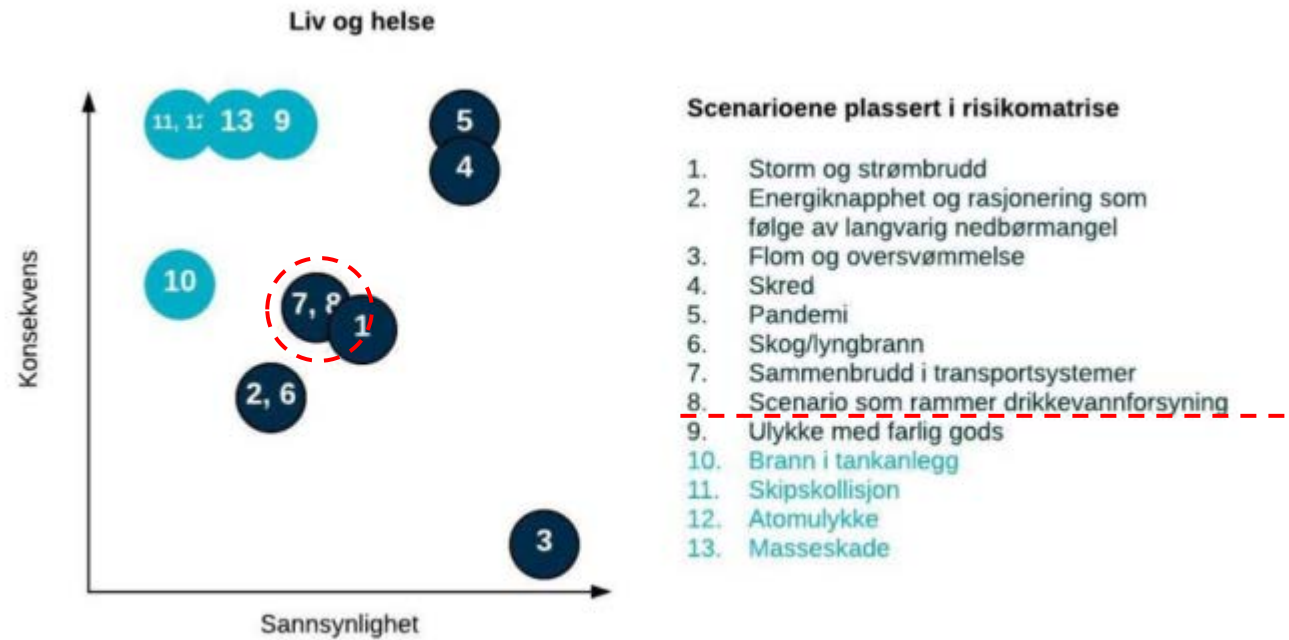
Sabotasje o.l.

- Bodø, 2018: innbrudd til høydebasseng, frykt for smittestoff/gift i drikkevannet
- Oslo, 1995: Trussel om plantegift i Maridalsvannet, Oslo
- Flere andre hendelser ved norske vannverk med innbrudd eller trusler

ROS Trøndelag

Risikobilde for liv og helse

Figur 0-1 Risikobildebilde for menneskers liv og helse i Trøndelag i 2018. Mørkeblå=naturhendelser, turkis = store ulykker

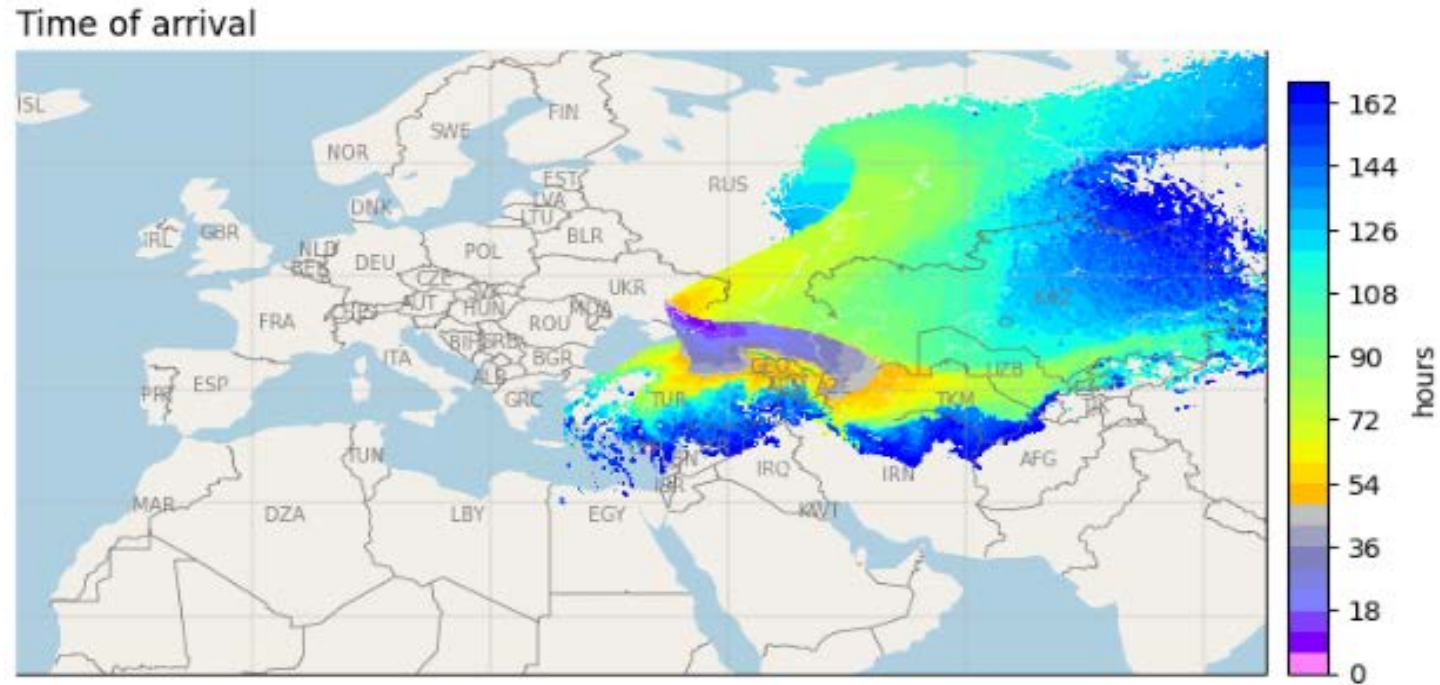
Atomberedskap

Bilde: DSA

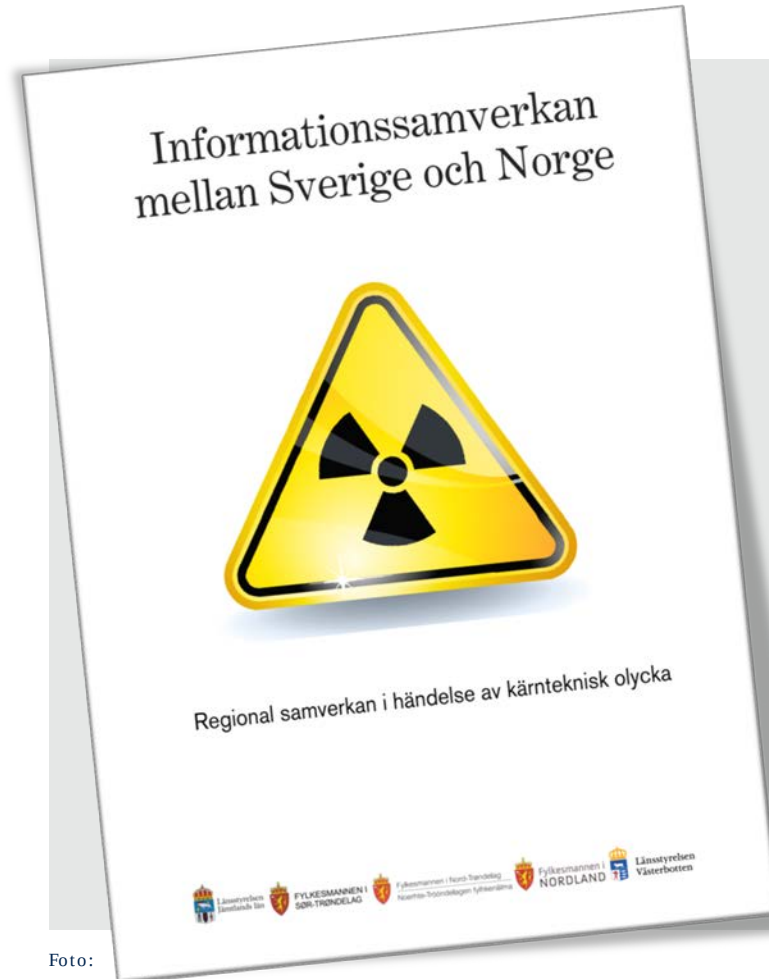

Hva med krigen i Ukraina?

Beredskapsplaner for atomhendelse

- Drikkevann er ikke spesielt utsatt ved en atomhendelse, men...
- ...vannverkseierne skal ha beredskapsplaner til bruk ved atomhendelser.

Klimaendringer

ØKT SANNSYNLIGHET	
 Kraftig nedbør	Det er forventet at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann.
 Regnflom	Det forventes flere og større regnflommer.
 Jord-, flom- og serpeskred	Økt fare som følge av økte nedbørmengder.
 Stormflo	Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke.
MULIG ØKT SANNSYNLIGHET	
 Tørke	Til tross for mer nedbør, kan høyere temperaturer og økt fordampning gi noe økt fare for tørke om sommeren.
 Isgang	Kortere isleggings sesong, hyppigere vinteris-ganger samt isganger høyere opp i vassdragene.
 Snøskred	Med et varmere og våtere klima vil det oftere falle regn på snødekket underlag. Dette kan redusere faren for tørrsnøskred og øke faren for våtsnøskred i skredutsatte områder.
 Kvikkleireskred	Økt erosjon som følge av økt flom i elver og bekker kan utløse flere kvikkleireskred. Sør-Trøndelag er særlig utsatt for kvikkleireskred.

Kommunal beredskapsplikt

iht. sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt stilles det krav om helhetlig ROS-analyse og oppfølging gjennom plan- og bygningsloven.

Kommuneplanlegging

Planstrategi

På bakgrunn av ROS utarbeides det strategiske valg for utvikling av kommunen som samfunnssikkerhetsaktør.

Kommuneplanens samfunnsdel

Langsiktige samfunnssikkerhetsutfordringer på bakgrunn av ROS følges opp gjennom mål og føringer i planleggingen.

Helhetlig og systematisk oppfølging gjennom handlingsdelen.

- Samfunnssikkerhet som egen kommuneplan?
- Beredkapsplanen som handlingsdel?

Kommuneplanens arealdel

Funn fra ROS må følges opp i arealplanleggingen, og i ROS for å kartlegge planområder.

Helhetlig ROS-analyse

Analysen skal bl.a. omfatte: eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer i kommunen, herunder

- analyser av arealer
- analyser av klimasårbarhet
- sektoranalyser etc.

Tilsiktede hendelser

Kilde: Nato review

Russland tar større sjanser - kan påvirke Norge

Klitsjko:

Store deler av Kyiv uten vann

Kilde: VG 31.10.2022

Tilsiktede hendelser

- Nervegifter
- Plantegifter (Risin)
- Cyanid
- Insekticider
- Plantevernmidler
- Organiske forbindelser, Tungmetaller
- Indikatorbakterier (KB, ECO, IE, CP),
- Salmonella, Campylobacter, Yersinia
- Virus
- Anthrax
- Botulin, Giardia, Cryptosporium

Hvordan står det til med VA-beredskapen i Trøndelag?

www.menti.com

?

Takk for
oppmerksomheten!

Henning L. Irvung

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

[Facebook](#) Statsforvalteren i Trøndelag

[Nettside](https://www.statsforvalteren.no/Trondelag) Statsforvalteren.no/Trøndelag